

Lysveileder

Plan- og byggesaksdagen, 2023
Seksjon for kart og arealplan

Hvorfor en veileder?

- Ta nattemørket og stjernehimmelen tilbake
- Bestilling av lysstrategi
- Forskjellen på en lysveileder og en lysstrategi

Innholdet i lysveilederen

- Lysforurensning
- Konsekvenser av lysforurensning
- Hva loven sier om lysbruk i Norge
- Tiltak mot lysforurensning
- Planlegging av lys
- Virkninger av redusert lysforurensning

Lysforurensning

- Lys på feil sted, feil tidspunkt og i feil lysstyrke
- Forårsakes av strøly
- Avgjøres av antall lyskilder, hvor sterkt de lyser, hvilken retning de lyser, hvor mye av lyset som reflekteres og de atmosfæriske forholdene

Konsekvenser av lysforurensning

- Himmelglød
- Sløsing av energi
- Dødelig lysattraksjon
- Forstyrret biologisk klokke
- Søvn- og humørforstyrrelser, og andre helseproblemer
- Blending, flimrende lys

Hva loven sier om lysbruk i Norge

- Det finnes ingen nasjonal regulering av lysforurensning i Norge
- Kommunen kan benytte seg av lysreguleringer
- Kommunen har uten slike reguleringer et par mulige hjemler for å forhindre lysforurensende belysning:

Plan- og bygningsloven § 29-6, tredje ledd:

“Dersom tekniske installasjoner og anlegg etter kommunens skjønn er til ulempe for omgivelsene, kan kommunen pålegge eieren å treffe nødvendige tiltak”

Folkehelseloven § 14:

“Kommunen kan pålegge forhold ved en eiendom eller virksomhet i kommunen rettet hvis forholdet direkte eller indirekte kan ha negativ innvirkning på helsen”

Tiltak mot lysforurensning

Lysnivå:

- Vurder om lyset trenger å være på og om det kan variere

Lysstyring:

- Lysnivået kan justeres etter underlagets refleksjonsgrad og aktiviteten i området

Vinkling av lys:

- Rett lyset presist der det ønskes
- Installer skjerming på eksisterende armaturer

Fargetemperatur:

- Det bør benyttes så varm fargetemperatur som mulig

Eksempel:

Uheldig lysbruk

Heldig lysbruk

Planlegging av lys

- Før man installerer lys skal man tenke over nytteverdien. Trenger man det i det hele tatt?
- Belysningen skal kun være rettet mot området som trenger det
- Bruk så lave lysnivåer som mulig og unngå blinding
- Bruk lysstyringsutstyr som timer eller bevegelsesdetektorer for å sikre at lys er tilgjengelig når det er nødvendig, dempet når det er mulig, og slått av når det ikke trengs
- Begrens mengden blått/kaldt lys ved å bruke varm fargetemperatur på lyskilden

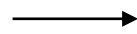
Virksomheter av redusert lysforurensning

Himmelglød

- Forbedret utsyn mot himmelen
- Turisme
- Friluftstinteresser for urørt natur

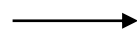
Sløsing av energi

- Mer energieffektivt

Forstyrret biologiske klokke

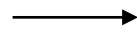
Søvn- og humørforstyrrelser,
og andre helseproblemer

- Bedre folkehelse
- Økt trafiksikkerhet

Blending, flimrende lys

Dødelig lysattraksjon

- Færre dyr og insekter dør
- Bedre avlinger i landbruket

MEN FORMBAR MÅ DU VÆRE!

Rana
kommune